

РОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ПУНКТІВ У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ПІДРОЗДІЛІВ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ УКРАЇНИ

THE ROLE OF TRAINING POINTS IN THE TRAINING OF SPECIALISTS FOR THE DIVISIONS OF THE STATE SERVICE OF UKRAINE

У статті наведено аналіз роботи вітчизняних науковців, які досліджують підготовку фахівців служби цивільного закладу в профільних навчальних закладах. Визначено мету професійно-технічної освіти в підготовці фахівців рятувальної справи. Наведено особливості навчання в навчальних пунктах Державної служби України з надзвичайних ситуацій. На підставі державного завдання конкретизовано основні види діяльності в навчальних пунктах Державної служби України з надзвичайних ситуацій. Наведено додаткові джерела фінансування за проведення навчання та надання послуг працівникам сторонніх організацій за програмами пожежно-технічного мінімуму для керівників та осіб, відповідальних за пожежну безпеку. Проаналізовано матеріально-технічну базу навчальних пунктів та перспективи подальшого розвитку.

Ключові слова: слухач, фахівець, навчальний пункт, програма, навчання, матеріально-технічна база, надзвичайна ситуація.

В статье приведен анализ работ отечественных ученых, исследующих подготовку специалистов службы гражданского учреждения в профильных учебных заведениях. Определены цели профессионально-технического образования в подготовке специалистов спасательного дела. Приведены особенности обучения в учебных пунктах Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям. На основании государственного задания конкретизированы основные виды деятельности в учебных

пунктах Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям. Приведены дополнительные источники финансирования за проведение обучения и предоставление услуг работникам сторонних организаций по программам пожарно-технического минимума для руководителей и лиц, ответственных за пожарную безопасность. Проанализирована материально-техническая база учебных пунктов и перспективы дальнейшего развития.

Ключевые слова: слушатель, специалист, учебный пункт, программа, обучение, материально-техническая база, чрезвычайная ситуация.

The article provides an analysis of the work of domestic scientists studying the training of civil service specialists in specialized educational institutions. The objectives of vocational education in the preparation of rescue specialists are determined. The peculiarities of training in the educational centers of the State Service of the National Security of Ukraine are given. On the basis of the state assignment, the main types of activity are specified in the training points of the State Service of Ukraine. Additional sources of funding for conducting training and providing services to employees of outside organizations on fire-technical minimum programs for managers and persons responsible for fire safety are given. Analyzed the material and technical base of training points and prospects for further development.
Key words: student, specialist, training point, program, training, material and technical base, emergency.

УДК 378.147–057.36

Таймасов Ю.С.,
канд. пед. наук,
старший викладач навчального пункту аварійно-рятувального загону спеціально призначення Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Харківській області

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На думку таких вітчизняних науковців, як В. Бикова, М. Варій, Н. Вовчаста, О. Євсюков, М. Козяр, М. Коваль, В. Козлачков, П. Образцов, О. Островерх, О. Тимченко, Б. Шуневич, на підготовку висококваліфікованих фахівців служби цивільного захисту впливає низка чинників, що сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу для набуття знань, умінь та практичних навичок.

Мета статті – провести аналіз сучасного стану підготовки фахівців служби цивільного захисту в профільних навчальних закладах професійно-технічної освіти Державної служби України з надзвичайних ситуацій.

Виклад основного матеріалу. Навчальні пункти аварійно-рятувальних загонів спеціального призначення Головного управління Державної служби України з питань надзвичайних ситуацій (далі – навчальні пункти ДСНС України) – це установи додаткової професійної освіти.

Відповідно до Кодексу цивільного захисту України, додаткову професійну освіту спрямовано на задоволення освітніх та професійних потреб,

професійний розвиток людини, забезпечення відповідності її кваліфікації мінливим умовам професійної діяльності і соціального середовища [1].

До освоєння додаткових професійних програм допускаються особи, які мають середню професійну та (або) вищу освіту, а також особи, які здобувають середню професійну та (або) вищу освіту.

Навчальні пункти ДСНС України призначені для підготовки фахівців у галузі пожежної безпеки, цивільної оборони і надзвичайних ситуацій.

Мета професійної освіти в них полягає в підготовці висококваліфікованих, компетентних, здатних до професійного росту співробітників і працівників державної пожежної охорони ДСНС України.

Головною особливістю навчання в навчальних пунктах ДСНС України є спрямованість на навчання в області ліквідації питань надзвичайних ситуацій природного, техногенного, соціального та воєнного характеру. Спеціальне початкове навчання в стінах навчальних пунктів проходять: командир відділення пожежно-рятувальних підрозділів, машиністи насосних установок пожежно-

рятувальних транспортних засобів, пожежників-рятувальників та радіотелефоністи [4; 5].

Навчання здійснюється з використанням дистанційних освітніх технологій, зокрема дистанційно. У зв'язку з новітніми досягненнями науки і техніки необхідне постійне оновлення навчального процесу та впровадження в нього сучасних засобів навчання і комп'ютерних технологій, що успішно здійснюється на практиці. На підставі державного завдання і бюджетним коштом у навчальних пунктах ДСНС України здійснюються основні види діяльності:

- реалізація додаткових професійних програм – підвищення кваліфікації, професійної перепідготовки;

- реалізація основних програм професійного навчання – професійної підготовки за професіями робітників, посадами службовців; програм перепідготовки робітників, службовців; програм підвищення кваліфікації робітників, службовців;

- участь у розробленні освітніх програм у галузі пожежної безпеки, цивільної оборони та захисту населення і територій у надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру, безпеки людей на водних об'єктах, охорони праці й електробезпеки;

- професійна перепідготовка і підвищення кваліфікації викладачів навчальних пунктів;

- освітня діяльність за додатковими професійними програмами й основними програмами професійного навчання в галузі охорони в інтересах ДСНС України;

- здійснення редакційно-видавничої та поліграфічної діяльності, виконання копіювально-множувальних і брошуровочно-палітурних робіт;

- організація і проведення культурно-масових, спортивно-видовищних, патріотичних і виховних заходів, спортивної та фізкультурної діяльності.

Додатково проводиться навчання та надання послуг працівникам сторонніх організацій за програмами: пожежно-технічного мінімуму для керівників та осіб, відповідальних за пожежну безпеку пожежонебезпечних виробництв, дошкільних установ, загальноосвітніх шкіл, організацій побутового обслуговування, торгівлі, лікувальних й інших установ. Цілями навчання основам пожежної безпеки є здобуття основного обсягу знань, необхідного за нормативно-правовими актами, які регулюють пожежну безпеку виробництва підприємств, засвоєння прийомів і дій у разі виникнення пожежі, формування практичних навичок щодо запобігання їй, для порятунку людей і майна в надзвичайних ситуаціях [2; 3].

Підвищення кваліфікації працівників організацій, що виконують роботи в області пожежної безпеки: «Монтажник-наладчик», «Вогнезахист», «Вогнегасник», «Пожежна безпека», а також фахівців організацій, пов'язаних за родом діяль-

ності з пожежною безпекою. Це стосується практично всіх: будівельних компаній під час монтажу протипожежних систем або виконання пожежонебезпечних робіт; проектних бюро під час розроблення розділів, пов'язаних з пожежною безпекою; організацій, що експлуатують пожежонебезпечні об'єкти і діяльність яких підлягає ліцензуванню в області пожежної безпеки [8; 9], а також підготовки плавців-рятувальників (категорії: човен, катер, гідроцикл).

Навчання охоплює спільну діяльність викладача (викладання) і діяльність слухачів (навчання). Підготовка за формами організації може бути колективною (у групі) та індивідуальною. У навчальних закладах навчаються колективно, але знання засвоюються індивідуально.

Знання – це перевірений практикою і засвідчений логікою результат процесу пізнання дійсності. Знання набуває особистість власною працею. Для їх набуття потрібна інформація [6; 7]. Вони є основою умінь, які характеризують результат навчання. Належна підготовка рятувальників нерозривно пов'язана з навчально-матеріальною базою, яка складається з навчального, адміністративно-побутового корпусів, навчальної пожежної частини, бази ГДЗС, спортивно-тренувального комплексу, гуртожитків для слухачів, їдальні, навчальних класів, кімнати психоемоційної реабілітації, виховної роботи, актового, спортивного та тренажерного залів [10].

Спортивно-тренувальний комплекс для підготовки співробітників ДСНС України включає в себе: навчальну 4-поверхову вежу; 80-метрову смугу перешкод; вогневу підготовку з набором різних тренувальних снарядів для проведення занять із пожежно-стройової і рятувальної підготовки. Для проведення практичних тренувань із газодимозахисників у замкнутих обсягах, на території спорткомплексу розіашований підземний залізобетонний лабіринт, що заповнюється на час занять повітряно-механічною піною. Для проведення тренувальних занять зі слухачами з роботи зі штурмовою драбиною в спортзалі є вертикальна 2-поверхова стінка на два вікна.

Для навчання водіїв пожежних автодрабин є спеціалізований клас із набором устаткування в розрізах і пожежної автодрабини АЛ-30 (131).

У навчальних класах встановлено теле-, відеобладнання для трансляції фільмів. У бібліотеці представлено великий вибір спеціальної літератури.

Також у віденні навчальних пунктів є різне пожежно-технічне оснащення, пожежна техніка і допоміжні автомобілі, оргтехніка і необхідні для підготовки фахівців електронні і технічні пристрої.

Для відпрацювання навичок першої домедичної допомоги в навчальних аудиторіях широко застосовується великий набір перев'язувальних матеріалів, а для навчання серцево-легеневої

реанімації є сучасні тренажери, а також навчальний аналог автоматичного зовнішнього дефібрилятора, завдяки якому шанси запустити серце постраждалого значно збільшуються [11].

Для деблокування потерпілих унаслідок дорожньо-транспортних пригод використовуються діючі макети автомобілів. Навчальні пункти ДСНС України найчастіше укладають договори з різними підприємствами міста, на яких слухачі відпрацьовують набуті теоретичні навички на практиці.

Висновки. Отже, можна зробити висновок, що в навчальних пунктах ДСНС України, як і в інших установах додаткової професійної освіти, є свої особливості, пов'язані передусім з областю покладених на співробітників ДСНС України завдань у сфері гарантування пожежної безпеки, цивільної оборони, захисту населення і територій у надзвичайних ситуаціях природного і техногенного характеру, безпеки людей на водних об'єктах.

Аналізуючи останні події, на прикладі навчальних пунктів ДСНС України можна зробити висновок, що підготовка рятувальників в ньому здійснюється своєчасно, на належному рівні, оскільки в надзвичайних ситуаціях підрозділи пожежно-рятувального гарнізону показують своєчасне прибуття на пожежу, її грамотну розвідку, правильний вибір вирішального напрямку, максимально можливу кількість урятованих людей і надання їм необхідної першої домедичної допомоги.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Баранников А. Содержание общего образования: компетентностный подход. Москва : ГУВШЭ, 2002. 51 с.

2. Батышев С. Задачи системы профессионально-технического образования в условиях перехода к рыночной экономике. Москва : АПО, 1993. 91 с.

3. Бібік Н. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*: бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. С. 47–52.

4. Бойчук Ю. Компетентнісний підхід. Наукові підходи до наукових педагогічних досліджень : монографія / за заг. ред. В. Лозової. Харків : Апостроф, 2011. С. 188–216.

5. Военная педагогика / под ред. О. Ефремова. Санкт-Петербург : Питер, 2008. 219 с.

6. Маркова А. Психология профессионализма. *Педагогика*. Москва : 1996. 209 с.

7. Новиков А. Профессиональное образование на смене эпох. *Специалист*. 1997. № 6. С. 2–6.

8. Пометун О. Теорія та практика послідовної реалізації компетентісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи*: бібліотека з освітньої політики / за заг. ред. О. Овчарук. Київ : К.І.С., 2004. С. 16–25.

9. Советский энциклопедический словарь. Москва, 1979. С. 1072.

10. Фрумин И. Компетентностный подход как естественный этап обновления содержания образования. *Педагогика развития, ключевые компетенции и становление* : материалы XI научно-практической конференции. Красноярск, 2003. С. 181–183.

11. Худоминский П. Развитие системы повышения квалификации педагогических кадров советской общеобразовательной школы (1917–1981 гг.). Москва : Педагогика, 1986. С. 174–175.